

DZIENNIK BERLIŃSKI

wychodzi codziennie

z wyjątkiem niedziel i świąt z datą na dzień następny.

Adresować należy:

Dziennik Berliński, Berlin O 27,
Raupachstrasse 6.

Cena ogłoszeń: 30 fenigów od wiersza petytowego —
Reklamy lub ogłoszenia na trzeciej stronie 60 fen. od wiersza pe-
tytowego. — Rękopisów redakcyja nie zwraca, lecz je niszczy. —
Redakcyja, administracyja i ekspedycyja: Berlin O 27, Raupachstr. 6.

Telefon: Alexander nr. 4905.

Telefon: Alexander nr. 4905.

Berlin, sobota 16. września 1916.

Przegląd tygodniowy.

Oczy świata politycznego zwrócone były w ciągu ubiegającego tygodnia na Grecję. Mniej interesowało tutaj pytanie, jaką powzięła Grecja decyzję, czy weźmie udział czynny po stronie koalicji lub pozostanie nadal neutralną, co raczej różne sensacyjne a niespodziewane zajścia, które plają się jeszcze bardziej zawiła nad wyraz kwestję grecką.

Po przyjęciu bowiem przez gabinet Zaimisa wszelkich warunków stawianych przez koalicję, zdawało się, że niema żadnych powodów, któreby mogły pociągnąć za sobą przesilenie w łonie rządu. Tymczasem zupełnie nagle i niespodziewanie nadeszła wieść o dymisji gabinetu Zaimisa. Przyczyny tego ustąpienia nie są znane. Jako przyszłego szefa greckiego gabinetu ministerjalnego wymieniają posła Dimitrakopulos, adwokata z zawodu, byłego zwolennika Venizelosa, który się jednak z nim poroznił i utworzył własną liberalną partję. Dimitrakopulos jest nie tylko przeciwnikiem politycznym co osobistym Venizelosa i nadzwyczaj oddany królowi Konstantemu. Stąd też nie można przypuszczać, aby ze zmianą osób miała nastąpić zmiana polityki rządu greckiego.

Drugim bardzo ciekawym i może jedynym w historii wojen jest fakt poddania się całego korpusu greckiego, stojącego załogą na pograniczu grecko-bułgarskim, pod opiekę naczelną komendy niemieckiej i przewiezienie go wraz z całym uzbrojeniem do Niemiec, gdzie ma pozostać tak długo, aż aljanci nie opuśczą granic Grecji. Fakt ten świadczy, że armia grecka raczej woli się poddać państwu centralnym i ich sojusznikom niż walczyć po stronie koalicji i stanąć dla niej groźne napomnienie na wypadek, gdyby chciała przemocą zmusić armję grecką do walki po swej stronie. Tak też zdają się osądzać sprawę po stronie aliantów, jak świadczy o tem głosy prasy włoskiej, która pisze, by nie oglądano się na pomoc grecką, lecz przewieziono raczej na front salonicki kilka dalszych, własnych dywizji.

Ciekawymi i nie pozabawionymi pewnych cech politycznych są różne zmiany, które dokonały się w ciągu ostatnich dni w reprezentacji Watykanu za granicą i w sekretarjacie watykańskim.

Mianowicie odwołani zostali przez Ojca Ś. reprezentanci polityczni i kościelni stolicy apostolskiej z Niemiec i Austrii, mianowicie Frühwirth z Monachjum i Scapinelli z Wiednia. Scapinelli ma objąć po kardynale Gasparim sekretarjat stanu, watykański urząd spraw zewnętrznych, a w miejsce Scapinelliego przychodzi do Wiednia jako nuncjusz papieski arcybiskup z Verceili, Valfré di Bonzo, w miejsce nuncjusza Frühwirtha do Monachjum, dotychczasowy sekretarz dla nadzwyczajnych spraw kościelnych monsignor Paceilli. Dowodziło by to, że Papież do tych dwóch placówek kościelnych dyplomatycznych wielkie przywiązuje znaczenie.

Trzecim ważnym momentem, który stanowi nie rozwiązaną zagadkę dla domyslnych głów politycznych, jest wizyta króla bułgarskiego i bułgarskiego następcy tronu i wicegenerałissimusa armij tureckiej, Enver paszy w głównej kwaterze niemieckiej. Ciekawość rozbudził jeszcze urzędowy komunikat o tych wizytach, że król bułgarski przybył wraz z następcą tronu do głównej kwatery w celu narad. Nad tem, co było przedmiotem tych narad napróżno sobie dotąd politycy łamią głowy i gubią się w domysłach.

W sejmie węgierskim rozpoczęły się w bieżącym tygodniu w dalszym ciągu rozprawy. Lwią część tych obrad zajęły sprawy polityki zewnętrznej związane ściśle z obecną wojną. Opozycja wytoczyła bowiem z trybuny parlamentarnej swe żale i dała upust swemu niezadowoleniu z rządu, z polityki ministra spraw zewnętrznych, barona Barlaaa, który uchodził za męża zaufania hr. Tiszy, i z naczelnego dowództwa, że pozwolono na wtargnięcie Rumunów do Siedmiogrodu. Mówiono też o wojnie z Włochami, o jej przyczynach i o ostatniej oświadczeniu, austriackiej, która nie wydała pożądanego rezultatu. Przy tej okazji świat dowiedział się z ust prezesa ministrów

ciekawych nowych szczegółów, o pertraktacjach, jakie się toczyły pomiędzy Włochami a Austro-Węgrami krótko przed wybuchem tej wojny.

W Azji korzysta Japonia z tego, że mocarstwa europejskie biją się pomiędzy sobą i zaczyna na serio podbój Chin, o którym od dawna marzyła. Za pozor służą jej utarczki, jaka się rozegrała pomiędzy Japończykami i Chińczykami, utarczka, która jest w tamtejszych warunkach zjawiskiem prawie codziennym, i stawia rządowi chińskiemu takie warunki, że ten godząc się na nie, oddaje prawie zupełnie pod kontrolę i władzę japońską Mongolję i Mandżurję.

Nad Ameryką wisi znówu groźba strejku jeneralnego, a po szczęśliwym usunięciu strejku kolejowego dzięki usilnym zabiegom prezydenta Wilsona. Może tedy uda się Wilsonowi i to nowe niebezpieczeństwo zatać jeszcze w ostatniej chwili.

Do olbrzymiego zadania zbiera się Holandia. Mianowicie pragnie od morza odejść i osuszyć rozległą zatokę, wdzierającą się głęboko w środek Holandji, znaną pod nazwą jeziora Zuider. Odpowiedni projekt ma być dżś przedłożony izbie poselskiej. Koszt tego olbrzymiego przedsięwzięcia ocenizja na 100 miljonów guldenów holenderskich, a praca nad tem potrwa lat kilkanaście. W ten sposób powiększyła by się znacznie powierzchnia Holandji i usunęło raz na zawsze klęską powodzi, jak ostatnia, która nawiedziła Holandję na wiosnę.

Sprawa polska w Rosji.

Odłożenie spodziewanego w kwestji polskiej aktu. »Gazeta Polska« zaopatruje między innymi w następujące uwagi:

»Rosyjskie Słowo«, twierdzi, że akt został zredagowany przez sekretarza stanu Kryżanowskiego, który oparł go na podstawie projektu autonomji, opracowanego przez Sazonowa, nie zaś na podstawie projektu, opracowanego przez Stürmera.

Odłożenie aktu możnaby tedy tłumaczyć tem, iż obecny prezes Rady ministrów liczy może na zmianę z biegiem czasu okoliczności, co mu pozwoli przeprowadzić projekt swój własny.

Zaznaczywszy, że odłożenie to społeczeństwo polskie przyjmie ze spokojem »Gazeta Polska« dodaje: Rzecz inna, czy odkładanie aktu było wskazane ze stanowiska interesów chwili bieżącej, ze stanowiska wojny samej.

Wojna obecna toczy się nie tylko na froncie, na rzędziach jej są nie tylko armaty, kulomioty i karabiny. Wojna obecna toczy się również w sferze idei.

»Gazeta Polska« stwierdza, że koalicja ogłosiła, iż walczy w obronie uciskanych narodów. Czy pogląd ten przez takie traktowanie kwestji polskiej po głębi się w narodzie polskim, to inne pytanie.

»Kurjer Nowy« z powodu odłożenia »aktu« w sprawie polskiej, między innymi pisze:

»Energiczna, powszechna, stanowcza kampanja prasy rosyjskiej ma już tylko historyczne znaczenie. Nie należy jej zapominać. Ujawniła ona istnienie przychylnego dla Polski nastroju w społeczeństwie rosyjskiem; o ile prasę możemy uważać za odzwierciedlenie tego społeczeństwa, w masie swej biernego, podczas, gdy prasa zdradza dużą aktywność. Ten ogólnie wyrażany nastroj, w którym niektóre wystąpienia kadeckie brzmiały dysonansem, powinniśmy zachować w pamięci. Może on uleść jeszcze przeróżnym wahanom, lecz, jak ckiem wstecz sięgnąć w przeszłe dzieje stosunków rosyjsko polskich, nie mieliśmy nigdy w społeczeństwie rosyjskiem takiego kapitału zdawkowej nawet życzliwości. Historia dobra jest nauczycielką. Zobaczymy, czy kiedyś, w blizkiej może przyszłości, gdy ta sama konieczność historyczna postawi na porządku dziennym rozwiązanie sprawy polskiej, tym razem już ostatecznie, nie zawleczcie nas ten, dziś nam przychylny nastroj społeczeństwa rosyjskiego«.

Sprawę polską — pisze »Kurjer Nowy« — już rozpatruje się pod kątem widzenia konieczności historycznych, lecz na Polaków patrzy się pod kątem ich »sprawowania«.

»Zainteresowanie jest większe ich orientacją, ich sympatjami, niż ich losem i przyrzecznością. Pod tym

względem wymagania są kategoryczne i daleko idące. Pamiętajmy, że już »przyjęcie uniwersytetu wywoływało jeżeli nie niechęć wyrażną, to w każdym razie insynuacje prawicy i liczne serkaniz. Z niejakim trudem »przebaczone« Warszawie utworzenie własnego uniwersytetu i politechniki, czyli, jak to mówiono, »przyjęcie uniwersytetu z rąk Niemców«. Wyobrażano sobie nadeż, że Polacy powinni byli nie zakładać uniwersytetu i nie otwierać szkół, mimo, że nikt im w tem nie stawiał przeszkody.

W szerszym zakresie też same podejrzenia i zarzuty wystąpią niechybnie z chwilą ogłoszenia przez państwa centralne niezależności. Zapewne ciż sami ludzie, którzy nam założenia uniwersytetu wybaczyć nie mogli, będą sądzić, iż kraj nie powinien korzystać z otwierającej mu się swobody, by utworzyć na miejscu ustępujących władz okupacyjnych własne instytucje, ustanawiać władze i t. p.

Tymczasem w tych przypuszczalnych okolicznościach, ani sympatje, ani antypatje żadnej roli odgrywać nie będą; żadne »złudzenia« linii zdrowego instynktu życia nie wykrzywią.

»Rosyjskie Słowo« donosi, że w dniu 18 go sierpnia p. B. Stürmer po posiedzeniu rady ministrów przyjął w Pałacu Maryjskim delegację polską w osobach posła do Rady Państwa hr. Wielopolskiego i posła do Dumy p. Marusewiza, którzy poinformowali p. Stürmera o poglądach polskich odpowiedzialnych kół politycznych na sytuację kwestji polskiej w chwili obecnej. Rozmowa trwała około godziny.

Rosyjskie ministerjum oświaty a szkoły polskie.

Minister oświaty wniósł do rady ministrów projekt zwolnienia od konkursowego egzaminu z języka rosyjskiego, przy wstępowaniu do wyższych szkół technicznych osób, które ukończyły prywatne szkoły polskie, z polskim językiem wykładowym.

Takąż ulgę minister proponuje stosować także do innych Słowian, poddanych niemieckich, austriackich i węgierskich, którzy ukończyli szkoły rządowe w Austro-Węgrzech i w Niemczech.

Z Grecji.

Według informacji, nadchodzących z źródeł neutralnych, miał Dimitrakopulos zgodzić się na utworzenie nowego gabinetu.

O poglądach politycznych nowego premiera greckiego pisze korespondent londyńskiej »Morning Post«: Dimitrakopulos nie opowiedział się stanowczo po stronie koalicji, stąd też nie może zupełnie liczyć na poparcie Venizelosa, ale w ateńskich kręgach przyjaźnie usposobionych dla czwórporozumienia liczą się z tem, że ministerjum spraw zewnętrznych w nowym gabinecie obejmie Dragumis jun., który jest bardzo wielkim przyjacielem Francuzów. Venizelos jest stanowczo zdecydowany nie stawać przedzej na czele rządu, aż Grecja nie chwyci za broń po stronie koalicji.

Korespondent »Daily Mail« donosi: »Gdyby się Grecja jeszcze w tej chwili chciała zdecydować stanąć po stronie czwórporozumienia, to nie można by jej już przyznać żadnych ustępstw. Koalicja da broń i amunicję, ale to też jest wszystko. Przy zawieraniu pokoju nie może Grecja zgłaszać żadnych pretensji, lecz może, jeżeli chwyci za broń, w każdym razie liczyć na pewną przychylność«.

Partja Venizelosa jest o tem poinformowana i pogodziła się z tem, jest także gotowa chwycić pod temi warunkami za broń.

Dimitrakopulos odmawia.

Agencja Stefani donosi pod datą 15 bm. z Aten, że Dimitrakopulos nie zgodził się na propozycję utworzenia nowego gabinetu greckiego.

Wojna.

Komunikat niemiecki.

Wielka główna kwatera, 15 września 1916.

Zachodni plac boju.

Front generała-marszałka pełnego następcy tronu bawarskiego Rupprechta.

Z równą gwałtownością jak i w dniach poprzednich toczyła się walka działowa między Ancre a Sommą. Próba znacznych sił angielskich wzięcia za pomocą rozległego ataku naszej linii wygiętej naprzód na południe od Thiepvalu się nie udała. Silne ataki piechoty francuskiej walecznie wykonane, przygotowane dłuższym ogniem bombowym, starły się przełamać front między Rancourt a Sommą. Złamały się krwawymi stratami. Zagroda Le Priez (na zachód od Rancourt) została zajęta przez przeciwnika. Na wschód od Balloy i na południe od Soyecourt odparto ataki częściowe.

Kapitan Boelke i porucznik Wingens stracili w szczęśliwych walkach naspowietrznych, każdy po dwa latawce nieprzyjacielskie.

Front niemieckiego następcy tronu.

Raporty spóźnione donoszą, że dnia 13 września straciliśmy części naszej linii przedniej na zachód od Jaru Souville. W zacieklej walce, która trwała i przez noc, wyrzucono znów wroga. Wieczorem złamał się całkowicie przed naszym frontem Thiaumont — Fleury silny atak francuski.

Wschodni plac boju.

Front armii generała marszałka pełnego księcia Leopolda Bawarskiego.

Położenie bez zmiany.

Front generała konnicy Arcyksięcia Karola.

Na odcinku Narajówki i na wschód stamtąd udało się przedsięwzięcia oddziałów niemieckich i tureckich.

W Karpatach wyrzucono znów Rosjan, którzy dotarli aż przed nasze linie na zachodnim stoku Cim brostawy Wk.; również odzyskano część pozycji, która wpadła w ręce wroga podczas walk na zachód od Capulu, o których wczoraj donosiliśmy.

W Siedmiogrodzie ataczają wojska niemieckie i austro-węgierskie szczęśliwą walkę na południowo-wschód od Siölyngu (Hatzeg).

Balkański plac boju.

Grupa armii generała marszałka pełnego Mackensena

Wojska sprzymierzone atakowały wielokrotnie świątyni atakami opór wroga i odrzuciły go do ogólnej linii Cuzgun — Cara Ozer. Książę Wilhelm Haski poległ pod Cara Ozerem.

Liczba jeńców wziętych do niewoli w walkach przygotowawczych i podczas wzięcia Tutrakazu wynosi według oficjalnego obliczenia 28 000.

Front macedoński.

Po gwałtownej walce straciliśmy Malkę Nidzę (na wschód od Floryny). W okolicy Mogiliny odparto ataki nieprzyjacielskie. Na wschód od Wardaru wyrzucono oddziały angielskie, które się usadowiły w naprzód wysuniętych rowach niemieckich.

Pierwszy generał kwatermistrz Ludendorff.

Komunikat austriacki.

Wiedeń, 15 9. (BTW). Urzędowo donoszą:

Wschodni plac boju.

Front przeciw Rumunii.

Atak wojsk sprzymierzonych w okolicy na południe od Hatzegu postępuje szczęśliwie naprzód. Na wschód od Togarazu rozpoczęli znów Rumuni posuwanie się naprzód poza rzekę Alt.

Front generała konnicy Arcyksięcia Karola.

W dolinie Cibo ukończyły się walki dla nas pomyślnie. Prócz szczęśliwych wypraw patroli nie ma zaszło.

Front armii generała marszałka pełnego księcia Leopolda Bawarskiego.

Między Lipą a kolejną Kowel Równy panuje wzmożona czynność działowa.

Włoski plac boju.

Włosi rozpoczęli nową ofensywę. Tymczasem kierują swe wysiłki przeciw wyżynie Karatu. Tam wzmożł się wczoraj ogień działowy i minowy do największej gwałtowności. Po południu rozpoczęły ataki silne nieprzyjacielskie wojska piechoty w kilkunastu szeregach na całym froncie między Wippachą i morzem. Następnie rozwinęły się gwałtowne walki. Chociaż wrogowi się udało miejscami wtargnąć do naszych rowów najbardziej naprzód wysuniętych i utrzymać się tu i tam, powinno się uważać jego pierwszy szturm za nieudany. Na północ od Wippachy aż do okolicy Plawy był również bardzo ożywiony ogień działowy, ale nie doznało po znaczących walkach piechoty. Na froncie doliny Fleims trwa nadal walka działowa.

Odparto liczne ataki oddziałów włoskich w sile aż do jednego batalionu, przeciw łącznikowi Fassan-skemu. W takim ataku wzięły nasze wojska na zachód od Cima di Valmaggiore 60 strzelców alpejskich

Południowo-wschodni plac boju.

Nie nowego

Zastępca szefa sztabu generalnego z. Hoefler, marszałek polny porucznik

Komunikat admiraliej austriackiej.

Wiedeń, 14 9. Urzędowo donoszą:

W nocy z 13 na 14 b. m. obrzuciła bardzo skutecznymi bombami eskadra latawców morskich przedmioty wojskowe w Grado a druga eskadra latawców zbudowania dworca kolejowego i przedmioty wojskowe w San Gorgio di Nagara; trójono wielokrotnie i obserwowano wielkie pożary. Mimo gwałtownego ostrzeliwania powróciły wszystkie latawce całe.

W nocy z 13 na 14 b. m. obrzuciła bardzo skutecznymi bombami eskadra latawców morskich baterie i przedmioty wojskowe w Włonie; ogólna waga zrzuconych bomb wynosi 1 i pół tony. Trafiono wiele razy i wywołano rozległe pożary. Mimo najgwałtowniejszego ognia obronnego powróciły wszystkie latawce całe. Dnia 14 po południu obrzuciła z powodzeniem eskadra latawców morskich bombami baterie nad dolnym Isoncem i zajęte przez wroga fortyfikacje Adria pod Monfalcone i powróciła cała.

Komenda floty.

Komunikat rosyjski.

Sprawozdanie urzędowe z dnia 14. 9. po południu.

Front zachodni Nie zaszło nic szczególnego.

Front kaukaski: W okolicy na zachód od Kyghi rozwinęli nieprzyjacielscy Kurdowie ożywioną czynność. W okolicy Hamadana zdobyli na walce karabinowej nasze wojska w dolinie rzeki Falpanczaj stado wielbłądów i bydła.

Front bałkański: W okolicy Siliatry toczy się walka na prawym brzegu Dunaju. Rumuni odpartli szereg ataków niemiecko-bułgarskich i zdobyli 8 lekkich dział.

Komunikat rumuński.

Sprawozdanie urzędowe z dn. 13. 9.

Na froncie północnym i północno-zachodnim wzięliśmy pod Neagra w dolinie Mironu obóz z amunicją i przedmiotami uzbrojenia. Nasze wojska posunęły się w okolicy średniego Oltu i zajęły miejscowości Barsaolt (Barot), Big ta Oltana (Oltabogal). Na południe od Hermannstadu zdobyliśmy pociąg pancerny.

Front południowy: W Dobruży toczy się na całym froncie gwałtowne walki.

Prasa niemiecka rozszerza wiadomości, które mają wykazać, że wojska rumuńskie, operujące w Dobruży, dopuściły się okrucieństw na ludność i bułgarskiej. Nie opłaca się nawet przezeń tym kłamliwym twierdzeniom. Są one czynione tylko w celu odwrócenia uwagi od okrucieństw, które spełnił Bułgarzy na rannych, jeńcach i mieszkańcach rumuńskich. Armia bułgarska ma zwyczaj czynić to, co nie powinno być robione. Sława jej jest ostatecznie utraconą i napiętnowana czynnymi gwałtami, którymi zawiniła wobec wszystkich sąsiadów na Bałkanie bez wyjątku, podczas ostatniej wojny.

Komunikat bułgarski.

Zofia, dnia 14 września. (BTW).

Sprawozdanie sztabu generalnego.

Front rumuński: Na froncie Dunaju o strzeliwał wrog bezowocnie Klado i wieś Dawidowa. Słabe oddziały nieprzyjacielskie próbowały dwukrotnie dojść do prawego brzegu pod wsią Kościelem. Malkawarbić i Gienawarbić; odpędzono je jednak. W Dobruży trwa nadal posuwanie się naprzód. Walka, która nie wywiązała na linii: jezioro Olinia — Parkeny — Aptat — Mussakat — Czyfutkeny na dawniejszej granicy rumuńskiej, rozwija się dla nas pomyślnie. Zdobyliśmy dotąd 24 dział szybkostrzelne. Wrog został odparty i poniósł przy tym znaczne straty. Akcje bojowe trwają nadal.

Na Morzu Czarnym panuje spokój.

Front macedoński: Nad jeziorem Ostrowem panuje niezręczna czynność piechoty. W dolinie Maglenicy panuje ożywiona czynność. Wrog atakował raz po raz, ale bez skutku, wzgórze Bahowo i wzgórze Kowib i Buguktac. Odparto wszystkie ataki przeciwnika, zadając mu krwawe straty. Po obu stronach Wardaru i na froncie Strumy panuje ożywiony ogień działowy.

Na wybrzeżu Egejskim krąży, jak zwykle, flota nieprzyjacielska.

Komunikat francuski.

Sprawozdanie urzędowe dn. 14 9. po południu.

Na północ od Sommy odparto Francuzi w nocy liczne próby ataków niemieckich na południowym krańcu szczytu 76. Według nowych wiadomości wykonano były gwałtowne kontrataki niemieckie w tej okolicy przez dywizję, którą pędzono z frontu pod Verdunem. Na południe od Sommy przedsięwzięt wrog bez skutku liczne próby przeciwnym punktem naszego nowego frontu; na południe od Chantrea wzięli Francuzi pod ogień, przy tym ataku, oddział nieprzyjacielski, przypuszczalnie kompanię i prawie całkowicie zniszczyli. Na prawym brzegu Mory odparto bez trudu dwa ataki niemieckie na nowe pozycje francuskie w lasu Vaux i w lesie Chapitre. Na reszcie frontu minęła noc spokojnie.

Sprawozdanie urzędowe z dn. 14 9. wiecz.

Na północ od Sommy rozszerzyliśmy nasze pozycje na tej części naszego frontu, która leży naprzeciw Combles i wzięliśmy szturmem na południowo-wschód od tej miejscowości zagrodę Le Priez, ufortyfikowany punkt oparcia wroga. Stoczone zostały bardzo ożywione walki częściowe na północ i południe od Bouchavesnes. Utrzymaliśmy całkowicie nasz sukces. Na południe od Sommy poczyniliśmy w walce na granaty ręczne postępy na wschód od Belfoy e Santerre. Z reszty frontu niema nic do zakomunikowania.

Komunikat z frontu pod Salonikami.

Od Strumy, aż do Wardaru panuje przerywany ogień działowy; nie było innych walk piechoty, jak tylko potyczki patroli w rozmaitych punktach frontu. Na zachód od Wardaru posuwają się wojska serbskie dalej naprzód; zdobyły ważne bułgarskie miasteczko Kowilem a Wetrenikem i poczyniły postępy godne uwagi w tym kierunku ku Kalkakalanowi, na północno-zachód od jeziora Ostrowa. Po zażartej walce, która zadała wrogowi krwawe straty, zdobyli Serbowie wzgórze na zachód od wzgórza 1506 Ich oddziały przedniej strazy dotarły aż do stóp stoków Malkandzu. W okolicy na wschód od jeziora Ostrowa toczy się nadal dla nas szczęśliwe walki. Nasz lotnik stracił nieprzyjacielski pod Karwobiczem.

Telegram cesarza do cesarzowej.

Berlin, 15. września. Urzędowo.

Jego cesarska mość wystąpił w dniu 15. września poniższy telegram do Jej cesarskiej mości:

»Generał feldmarszałek Mackensen donosi mi własnie, że bułgarskie, tureckie niemieckie wojska odniosły w Dobruży decydującą zwycięstwo nad wojskiem rumuńskim i rosyjskim. WILHELM.

Nowy szef zastępczego sztabu generalnego.

Berlin, 15 go września. Dotychczasowy generał kwatermistrz, generał porucznik Freytag-Lovinghove został mianowany najwyższym rozkazem gabinetowym z 12 września szefem zastępczego sztabu generalnego armii.

Wiadomości polityczne.

Rosja.

Prolongowanie pełnomocnictw Dumy.

»Głos Rosji pisze, że »kwatja przedłużenia pełnomocnictw Dumy Państwowej będzie umieszczona na porządku dziennym na początku września i będzie przez rząd zdecydowana ostatecznie przed otwarciem sesji. Jednym z motywów przedłużenia pełnomocnictw jest to, że kampanja wyborcza niedogodnie przeprowadzać podczas rokowań pokojowych, które mogą rozpocząć się wówczas, t. j. latem 1917 roku.

Hiszpanja.

Zwołanie parlamentu hiszpańskiego.

»Progres donosi z San Sebastian, że król hiszpański podpisał dekret zwołujący parlament hiszpański na 27-go września.

Prezes ministrów francuskich o sytuacji wojennej.

Agencja Havasa donosi z Paryża treść przemówienia, które wygłosił na posiedzenie francuskiej izby poselskiej prezes ministrów francuskich, Briand w dniu 14. bm. o położeniu politycznym i wojskowym.

Premjer francuski wspominał na wstępie swego przemówienia o wypowiedzeniu wojny przez Rumunję, Austro-Węgry i przez Włochy Niemcom zaznaczając, że przyczyni się to moralnie i materialnie nie mało do przyspieszenia zwycięstwa.

Już od maja 1915. roku stanęły Włochy po stronie koalicji, by wspólnie z nią przeciwstawić się usiłowanom egemonii świata, którego plan został odwołany przez atak państw centralnych na Belgię i Francję. Ale wówczas nie widzieli Włochy konieczności wojny z Niemcami z którymi nie miały wspólnej granicy i przeciw którym nie miały powodu do skarg. Niemcy odwróciły się od Włochom za to, usiłując w wszelki możliwy sposób poddanych włoskich i prowadząc z Włochami wojnę podstępna.

Tak znalazły Włochy w dniu, w którym połączyły swą akcję z koalicją na Bałkanie, żołnierzy niemieckich, którzy dotąd walczyli w ukryciu. Włochy nie wahały się uczynić tego, co było konieczne. Lojalnie pogodziły odpowiednio z faktami akt uroczysty, który uzupełnia solidarność koalicji, która cała walczy w tej samej wojnie przeciw tym samym wrogom. Tak stwierdzono ponownie jednolitość akcji na jednym froncie i akcja ta z dniem każdym staje się ściślejsza. Ta ścisła współpraca spowodowała charakterystyczny zwrot w wojnie. Państwo niemieckie ograniczyć się musi do defensywy. Inicjatywa w operacjach wojennych wypadła mu z ręki.

Pokrewieństwo rasy i wykształcenia, wspólna troska o wspólne cele, o te same ideały wolności i sprawiedliwości musiały, gdy nadeszła odpowiednia chwila szlachetną Rumunję postawić wspólnie z koalicją pod temi samymi sztandarami. W tym momencie

DROGA DO ZWYCIĘSTWA I POKOJU

wiedzie przez nową pożyczkę wojenną! Jest obowiązkiem każdego Niemca przyczynić się wedle sił do zupełnego powodzenia pożyczki. Wynik nie powinien tym razem być mniejszy jak dawniej. Niech każdy pamięta o obowiązku wdzięczności wobec wiernych walczących w polu, którzy za nas pozostających w domu codziennie narażają swe życie.

∴ ∴ ∴ Chodzi także o najmniejszy podpis. ∴ ∴ ∴

Wyjaśnień udziela bardzo chętnie każdy bank, kasa oszczędności, urząd pocztowy, towarzystwo zabezpieczenia na życie, spółka kredytowa.

nie podjęła się Rumunja odważne i z pełną świadomością przypisując jej w wojnie rolę, ogarniając niezmiętnym wzrokiem wyższe interesy, powodujące ją do wystąpienia czynnego, interesy narodu rumuńskiego, dążące od lat do oswobodzenia uciemiężonej ludności i interesy ludzkości, zagrożone przez próby zmierzające do panowania niemieckiego. Rumunja zaatakowana zdradziecko przez Bułgarię, może napotkać na swej drodze jak największe przeszkody, lecz ożerpać będzie z własnej siły i z siły koalicji środkowej, dla pokonania takowych i dojdzie wspólnie z innymi sprzymierzeńcami do zwycięstwa, które uczyni ją wielkim narodem jakim chce zostać zupełnie słuszenie w ścisłej solidarności z naszymi dążeniami.

Armja w Salonikach spełnia swe zadanie, polecane jej na tym froncie, tak samo, jak na wszystkich innych. Akcja rozwija się według planów satabów jeneralnych. U boku walczących wojsk angielskich, włoskich, rosyjskich i francuskich bije się walczące sławna armja serbska po swem odnowieniu z odwiecznym wrogiem o oswobodzenie swej napadniętej i nawiedzanej przez anioła śmierci ojczyzny. Na tej nowej widowni dozna działalność aliantów, która ma pokrzyżować san wschodni państw centralnych, wszelkiego potrzebnego poparcia i wypadki na Bałkanie wezmą swój nieubłagany obrót.

Po Turcji, Bułgarii, jak jest niebezpiecznie porzucić starą przyjaźń, by wysługiwać się samolubnym planom narodu będącego bez skrętów.

Wtargnięcie Bułgarów do greckiej Macedonii, które nie napotkało na żaden poważny opór ze strony Grecji i zachowanie się agentów niemieckich w tym kraju, przekupstwo i szpiegostwo, które szerzyły się bezkarnie, spowodowało koalicję do pociągnięcia zarządzeń niezbędnych dla bezpieczeństwa swych wojsk. Rząd Zaimisa, którego lojalność, sprawiedliwość także uznać, dał nam pierwsze satysfakcje, których żądaliśmy.

Mamy nadzieję, że naród grecki zrozumie powody i cel naszego postępowania. Wzwołani zostaliśmy do Salonik, by pomagać w obronie Serbji, sprzymierzeńca Grecji i prowadzić tam będziemy dalej dzieło, do którego pomocy naszej wzywano, aż cel nie zostanie osiągnięty. W tych warunkach nie pozwolimy na to, by powodzenie operacji podjętych przez wojska koalicji zostało zagrożone przez intrygi naszych wrogów albo ich pomocników. Lecz przy tem postępowaniu nie myśleliśmy tylko o bezpieczeństwie naszych wojsk. Mieliliśmy także interesy Grecji na oku. Kładliśmy nacisk na to, by spełnić historyczną rolę państw opiekunów, które bronią terytorjum greckiego.

Wypadki wojenne na różnych widowniach wojny wykazują, że aljanci obecnie uzyskali przewagę nad wrogiem, która przez wspólne wysiłki jeszcze się

wzmaga. Już obecnie wydała wspólność akcji owoce, które pozwalają nam z zupełnem zaufaniem patrzeć w przyszłość. Decydujące i chwalebne zwycięstwa wojsk rosyjskich i włoskich, świetne zwycięstwa żołnierzy angielskich i francuskich uprawniają do wszelkich nadziei.

Chwila odwetu zbliża się. Lecz jakkolwiek z zaufaniem wyczekujemy końca wojny, to jednak nie wolno nam się oddawać przesadnemu optymizmowi, który mógłby dla nas być zabójczym, osłabiając naszą akcję pod pretekstem, że zwycięstwo nie może nam już uciec. Patrzymy prawdzie spokojnie w oczy. Wrogi wciąż jeszcze jest silny. Bronić on się będzie zacięcie i aż do końca. Dlatego musimy wzmocnić wysiłki.

Izba przyjęła wywody Brianda burzą oklasków. Potem przedłożył minister finansów, Ribot projekt nowej pożyczki, który Izba poselska uchwaliła jednogłośnie — 484 głosami.]

Z Galicji.

Uchwała Pol. Partji Socj.-Demokratycznej.

„Naprzód” donosi: „Zarząd polskiej partji socjalno-demokratycznej obradował w dn. 10 września w Krakowie. W obradach wzięli udział wszyscy posłowie z wyjątkiem posła dra. Bobrowskiego, któremu obowiązki służbowe przybyć nie pozwoliły. Zuchwał zarządu ogłosił „Naprzód” następujące uchwały (I i II). I. Zarząd pol. partji socjalno-demokratycznej wyraża wolę zaufania dla polityki Klubu polskich posłów socjalno-demokratycznych w Kołie polskiem i Naczelnym Komitecie Narodowym. II. Klub polskich posłów socjalno-demokratycznych ma zainicjować zwołanie w jak najkrótszym czasie posiedzenia Koła polskiego, celem spowodowania go do akcji politycznej wobec decydujących czynników rządowych (Uchwała II i część III uległy konfiskacie).

Wiadomości z Berlina i okolicy.

Berlin, dnia 16. września 1916.

Kalendarz: Niedziela, 17. września, Pięta. św. Fr. Poniedziałek, 18. września, Tomasza.

— Każdemu czytelnikowi powinno chyba na tem zależeć, ażeby nie doznał przerwy w dostarczaniu gazety. Wobec tego musi czytelnik dbać o to, ażeby wcześniej odnowić abonament.

Począta przychodzi też tu właśnie z pomocą i wydała rozporządzenie, że od 15-go do 25-go września,

muszą listowi przyjąć zamówienia na każdą gazetę i załatwić na pocztę w imieniu odnośnego abonenta wszelkie formalności.

— Komitet Polityczny w Berlinie urządza tegoroczny obchód Mickiewiczowski w dniu 3. grudnia. Bliższe szczegóły zostaną ogłoszone później.

— Nowe uregulowanie sprzedaży cukru. Dnia 16, 18, 19, 20 i 21 bm. powinny mieć wszystkie sklepy sprzedające cukier składy otwarte od godz. 8 rano do 8 wieczorem a w niedzielę dnia 17 od 8 do 10 rano, aby dać możliwość zapisywania się na listy odbiorców. Przy zapisywaniu się trzeba wręczyć kartę na cukier, od której kupiec odełnie górną część. Wniosek będzie pobierał nadal cukier tylko w sklepach, gdzie się jest zapisanym, a zapisywać się tylko w gminie, w której się mieszka. Na żądanie odbiorcy obowiązany jest kupiec dać piśmienne pokwitowanie zapisu na listę odbioru cukru.

— Zniżenie ceny na ziemniaki. Magistrat berliński wydał rozporządzenie, że od dn. 1 października winny być ziemniaki sprzedawane po cenie 4 mk 75 fen. za centnar, przy zakupie takowych na zimę i 5 i pół fen. za funt w sprzedaży detalicznej.

Gminy Wielkiego Berlina przedłużyły termin zapisywania się na zimowe zapasy ziemniaków do dn. 19 września. Jeszcze raz zwraca się jednak uwagę mieszkańców na to, że tylko ci, którzy mają suchy i odpowiedni miejsce do przechowania kartofli, zgłaszają się mogą.

— Książę biskup wrocławski ozdobiony żelaznym krzyżem. Książę biskup dr. Adolf Bertram ozdobiony został żelaznym krzyżem na biało-czarnej wstędze.

— Okradzenie okna wystawowego. Nocy ubiegłej wybił złodzieje szybę w sklepie towarów optycznych przy ul. Poczdamskiej 134a i wyprzątnęli starannie okno wystawowe, zabierając cenne szkła i lornetki. Stratę pokrywa asekuracja.

— Zaginięcie chłopca zajmuje obecnie władze policyjne. 10 letni Piotr Wedekind wyszedł przed tygodniem do szkoły i już nie wrócił. Mimo usilnych poszukiwań nie trafiono na ślad jego a nawet nie znaleziono najmniejszych poszlak, któreby zagadkową sprawę wyjaśniały. Być może, że stał się ofiarą zbrodni. Za znalezienie jego wyznaczona jest nagroda.

DEUTSCHLAND.

Pan Wiktor Kiser, Lamsdorf. Fabryk filmów jest dosyć dużo. Do większych zaliczają się pomieściennymi „Oliver” Berlin, Lindenstr. 32 i 34 i W. Feindt, Berlin, Friedrichstr. 246.

Z życia Towarzystw.

Tow. Polsko Katolickie z Niederwálki podaje do łask. wiadomości, że obchód 51 rocznicy odbędzie się 12 listopada. Upraszamy przeto Szan. Towarzystwa, ażeby w tym dniu żadnych zabaw nie urządzały.

Zarząd.

Żeńskie Towarzystwo gimn. Sokół Moabit oznajmia drużynie i zaproszonym gościom, iż 13-ta rocznica odbędzie się 24 września na wielkiej sali »Patzenhofer Brauerei« Turmstr. 25-26. Odegranym zostanie dramat w 4 odsłonach z czasów oblężenia Trembowli »Ewa Miaskowska«. Obchód odbędzie się w ściśle zamkniętym kole. Z powodu przedstawienia pocz. o godz. 6-tej.

Zarząd.

Towarzystwo Samopomoc naukowa młodych Polek podaje niniejszem do łaskawej wiadomości, iż urządza w niedzielę, dnia 5 listopada r. b. swą 8-mą rocznicę i prosi zarazem, by towarzystwa w dniu tym żadnych obchodów lub rocznic nie urządzały. Zarząd.

Towarzystwo Katolickie Robotników Polskich

urządza w niedzielę, 17 września o godz. 5 po poł. na wielkiej sali »Neue Philharmonie« przy Köpenickerstr. 96/97

obchód 25 rocznicy.

Po ukończeniu części urzędowej odegranym będzie:

„Z jego winy“

dramat współczesny w IV aktach.

O godz. 1.30 po poł. odbędzie się w kościele św. Piusa urocz. poświęcenie wieńca do sztandaru, na które szan. Towarzystwa upraszamy o przysłanie sztandarów.

ZARZĄD.

Instytut dentystyczny

Braci Kujawskich

Gr. Frankfurterstr. 19 I, trzeci dom od Koppenstr.

Godziny przyjęć od 8-11 i od 3-6;

wieczorem od 6-9; w niedzielę od 8-1.

Sztuczne zęby, plomby i reparacje podt. najnow. procedury.

Bank ludowy

POMOC

Volks-Bank

Sp. zap. z ogr. por.

Charlottenburg, Spielhagenstrasse 3.

Telefon: Amt Wilhelm 1283.

Pocztowe konto czekowe: Berlin nr. 10960.

Godziny urzędowe: w środę i piątek od 7-9 wieczorem

w niedzielę od 12-2 po południu

Przyjmuje oszczędności po 3% i 4 od sta.

Udziały pożyczek po 6 procent i dyskontuje weksle.

Wydaje składającym oszczędności na życzenie:

skarbowki stalowe.

Zarząd:

J. Spychała. Fr. Tyrakowski. M. Jerzykiewicz

Wysyłki okazowe poza Berlin za wpłatą. — Dla korpulentnych osób stosowne okrycia.

Bez karty zakupowej! Sprzedaż płaszczy, kostiumów, płaszczy pluszowych i futrzanych, spodnie i bluzek aż do urzędowego stwierdzenia zapasu.

Impregnowane płaszcze jedwabne

ślizgłe fasony, klasyczne kroje, w różnych barwach i jakościach 75, 58, 42, 31, 23 1/2, Impr. płaszcze (Loden) z czapką 33, 25, 18.

Praktyczne płaszcze gumowe

z czapką, granatowe, zielone, brązowe, lilowe itp. 45, 35, 28, 22, 18. Doskonale płaszcze od kurzu z kamgaru 28, 15.

Materje z kamgaru, sukna, aksamitu i jedwabiu. Modele jesienne, wykonane przez pierwszorzędnych mistrzów 200, 150, 120, 90, 68.

Kostjamy z froite, loden itp. 50, 38, 29, 22, 18.

Koverkot (płaszcz) na do-
dwabnej podszewce i bez 48, 36, 29, 22,
18, 15.

Spodnie modelowe! na do-
jedwabne 33, 25, 18 mk.
kamgarowe 22, 15, 12 mk.
faut 10, 8, 6 1/2 mk.

Ceny niskie!

ulstry wykon. z do-
brego materiału 75, 55,
36, 28, 22, 18.

Eleganckie płaszcze

futrzone, najlepsze skóry,
solidne wykonanie 1200,
900, 600, 400, 200.

Pojed. kubaciki (zakłady
pluszowe) 100, 75, 50.

Ceny niskie!

Westmanna sławne
płaszcze pluszowe
z pluszu jedwabnego i
wełnianego 200, 150,
100, 80, 65, 52.

Osobny magazyn załobny.

W niedzielę od 8-10 godziny otwarte.

Berlin W.,
Mohrenstr. 37a
przy Kolonadach.

WESTMANN

Berlin NO.,
Gr. Frankfurter 115
przy Andreasstrasse.

W dniu 27 lipca rb. padł na placu boju członek nasz ś. p.

Jan Stroński

rodak z Wąbrzeźna w 21 roku życia.

W Zmarłym tracimy gorliwego druha, oddanego szczerze sprawie sokolej.

Tow. gimn. „Sokół“ II Moabit.

Żeńskie Tow. gimnast. „Sokół“
w Charlottenburgu

urządza w niedzielę, 24 września 1916 w
Hohenzollern-Festsäle, Berlinerstr. 105

obchód 15 rocznicy

Na program wieczoru składają się:

Koncert, ćwiczenia, przedstaw. amatorskie.

Odegrana będzie komedia w 3 aktach Aleks. hr. Fredry

„Gwałtu, co się dzieje!“

Początek o godzinie 7-mej wieczorem.

Dochód przeznaczony na bezdomnych!

Ręczniki oraz robotki

wykończone lub narysowane z polskimi napisami.

Powinśzowania — Papier — Pocztówki.

Pudełka do wysył. w pole — poleca Szanownym Rodakom

Teod. Pawłowska, Kommandantenstr. 25, skład.

Meble wszelkiego rodzaju

pokoje jadalne, męskie, sypialnie i kuchnie.

Wielki wybór! Przyjemne ceny! Częściowe spłaty dozwol.

CENTRAL-MÖBEL-HALLE

Kommandantenstr. 51, narożnik Alexandrinestraße.

Instytut muzyki

FR. GOŁEJEWSKI

Warschauerstr. 84.

Lekcyi muzyki

(także instr. dete)

W. Jakubowski,

Blankenfeldestr. 10.

Krawca

na poprawki do pracowni

przyjmie

Benkan, Leipzigerstr. 103.

Poszukuje

slużacej

od 1-go października rb.

Wanda Laskowska,

Admiralstr. 39.

Swój do swego!

Założony 1864

Towary

futrzone

hurtownie

i detalicznie

sprzedaje jak co rok

po niższych cenach.

Okazieci tego ogł. 6% rabatu.

Proszę dokładnie

uważać na firmę

21

21

21

21

21

21

21

21

21

21

21

21

21

21

21

21

21

21

21

21

21

21

21

21

Pannę lub pana
na stancję

przyjmie Przybylska, Kleine
Andreasstr. 17 front IV p.

Dziewczę

do dzieci — na popołudnie
poszukuje zaraz Ziętowska,
Landsberger Allee 153.

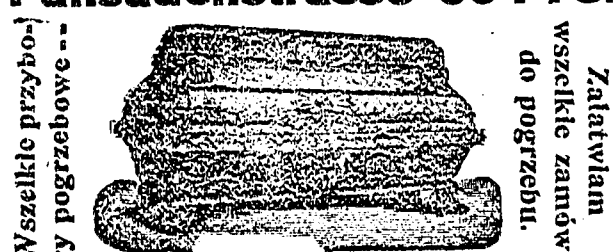
W każdym domu polskim na
obczyźnie, powinien się
znajdować »Dziennik Berliński«.
Kto się więc chce przystąpić
dobrej sprawie, niech pismu na-
szemu zjedna nowych zwol-
ników. Na wrzesień kosztuje
Dziennik Berliński tylko 91 fen.

Telefon: Alexander 320.

ST. KAŻMIERCZAK

Jedyny polski zakład pogrzebowy i magazyn
trumien na Berlin i okolice.

Palisadenstrasse 66 i 78.

Trumny metal., dębowe itd. zawsze na składzie
Gotowe trumny dla dzieci w wielkim wyborze.

Składajcie oszczędności

w następ. Spółkach Związkowych:

Poznań — Gelsenkirchen — Oberhausen. Bank Przo-

mysłowców E. G. m. b. H.

Czarnków. Bank Ludowy E. G. m. H.

Likiery i koniaki

firmy B. Kasprowicza z Gniezna.

Wyborne wina węgierskie

firmy Hipolit Robiński z Poznania.

Kujawskie i krakowskie miody do picia.

Hurtownie! Poleca: Detalicznie!

Jan Schmidt, Berlin NW 21., Emdenerstr. 51.

Telefon Moabit nr. 2915.

Zamówienia telefoniczne uskuteczniam odwrotnie.

BANK SKARBONA

Sp. zap. z ogr. por.

CHARLOTTENSTRASSE 84, parter

tuż przy narożniku Kochstrasse.

Telefon: Amt Moritzplatz nr. 945.

Pocztowe konto czekowe: Berlin nr. 11043.

Przyjmuje oszczędności począwszy od 1 mk. oprocent-

owując je stosownie do wypowiedzenia i udziela spół-

nikom pożyczek. Zakłada konta czekowe, dyskontuje

i inkasuje weksle i poleca się do załatwienia wszelkich

transakcyi w zakresie bankierstwa wchodzących.

GODZINKURZĘDOWE:

W dni powszednie od godz. 10-2

w niedzielę zamknięte.

ZARZĄD:

Stróżyński. Rzepczyński. Barciszewski.

Telefon: Moritzplatz 6421.

KURSA SZOFERSKIE

Autotechnikum

Berlin S. 59. Kottbuserdamm 79

(J. BURDAJEWICZ).

Gratutowo wykłada o na kierowników samochodów (szoferów) pod

gwarancją egz. państwowego i otrzymaniu świadectwa policyjnego.

Dla powołanych do wojska, możliwość

wstąpienia do oddziałów automobilistów.

Warunki korzystne. Prospekt gratis i franko!

Maciejówki!

Frykoty

Maciejówki!

Berlin SO. 26.

F. B. ZIELONACKI

Oranienstr. 21.

Telefon: Moritzplatz 2069.

Jedyny polski skład tego rodzaju na Berlin i okolice.

Poleca wielki wybór gotowych ubrań

oraz ubrania męskie i dla chłopców w rozmaitych gatunkach, deseniach i cenach. Bogaty zapas materji pozwala

nam zamówienia podług miary po starych cenach odstawić. Skóra i rzetelna obsługa. Ceny przystępne. Kupujący

gotową garderobę otrzymuje 5 proc. rabatu. Ubrania do pierwszej komunii św. w wielk. wyb.

Z szacunkiem ZIELONACKI i KRAUSE.